

Charakteristika kníh starého zákona

Medzi historické knihy starého zákona patrí: Mojžišové knihy (pentateuch), Jozue, Sudcov, Rút, 2 Samuelove, 2 Kráľovské a 2 knihy kroník, Ezdráš a Nehemiáš, Tobiaš, Judit, Ester a 2 Machabejské knihy.

Hlavnými témami v historických knihách SZ je história izraelského národa, prvotný hriech a nádej vykúpenia, podstatné rozmnoženie hriechu, história a výchova patriarchov, vznik židovského národa, jeho otroctvo v Egypte a vyslobodenie pod vedením Mojžiša.

Hlavné teologické témy v týchto knihách sú: stvorenie sveta a človeka a Boží plán s človekom, prvotný hriech a prísľub vykúpenia, formácia patriarchov a Božieho ľudu, zasľúbená zem, Dávidovo kráľovstvo, exilové vyslobodenie, obnova, spása je blízko.

Obsah prorockých kníh SZ: Prorocké posolstvo je časťou Božieho zjavenia a základnou zložkou biblického učenia. Ono prispelo k lepšiemu pochopeniu dejín spásy a k vytvoreniu terminológie, ktorou bolo možno presnejšie formulovať pojem Boha, spásanosnej viery a hlavných biblických tém, ako sú zmluva, Božie prisľúbenie, Boží ľud, mesianizmus, atď.

Medzi prorocké knihy SZ patria (18):

- Veľký proroci (6+2): Izaiáš, Jeremiáš (spolu s Nárekmi a Baruchom), Ezechiel a Daniel.
- Malý proroci (12): Ozeáš, Joel, Amos, Abdiáš, Jonáš, Micheáš, Nahum, Habakuk, Sofoniáš, Aggeus, Zachariáš a Malachiáš.

Spisy prorokov sú rozdelené do 2 skupín:

1. Skorší proroci: knihy Joz, Sdc, 1-2 Sam, 1-2 Kr
2. Neskorší proroci: Iz, Jer, Ez, Mich

Časové rozdelenie:

1. Predexilový: Am, Oz, Mich, Jer. Písali v čase keď sa delilo kráľovstvo. Pripomínali nosné idey pravých dejín Izraela.
2. Exilový: Ez, Dan. Vysvetľujú všetko vo svetle viery v Boha, veria, že ich znova vyvedie a dá im zem.
3. Poexilový: Jon, Joel. Písali v čase oslobodenia izraelitov a ich snahe o rekonštrukciu krajiny. Chceli totiž obnovenie náboženstva, nie len krajiny.

Prorok je ten, kto je povolaný, aby v kritických chvíľach tlmočili národu jeho vôľu.

Falošný prorok vystupoval a hovoril v mene cudzích božstiev, alebo predstieral, že ich poslal Jahve. Prorokoval to, čo sa páčilo ľuďom (blahobyť, pokoj) a v zlých časoch mlčal a ľudí zavádzal do nepravdej istoty.

Múdroslovné knihy SZ - vznikli ako úsilie zachovať drahocenné duchovné dedičstvo minulosti a obohatiť ho o ďalšie spisy poexilového obdobia. Hlavným cieľom bolo posilniť židovské spoločenstvo, ktoré sa po babylonskom zajatí utvorilo okolo Jeruzalema v jeho povedomí vyvoleného ľudu a a oživiť jeho nádej v ťažkej situácii, v ktorej sa ocitlo ako národnostná menšina, začlenená najprv do rámca veľkej Perzskej a potom Gréckej ríše. V poexilovom období proroci pomaly zanikali a bolo potrebné hľadať Božie slovo a Božiu vôľu v napísanom texte – rozvoj vzdelania a písomníctva. Tieto knihy nazývame aj poučné alebo didaktické, lebo podávajú náuku o zmysle a ciele života, boli hlavne návodom na to ako si zaistiť blažený a pokojný život na tomto svete. Patria tu knihy : Pris, Jób, Kaz, Pies, Múd, Sir

Do tejto skupiny zaraďujeme aj knihu Žalmov, úradnú zbierku modlitieb Izraela, ktorá je však spisom samým o sebe.